December 1987

KONTAKTBLAD VOOR HOLWERD e.O.

VAN HET BESTUUR

De laatste tijd worden wij frequent benaderd door leden onzer vereniging met de mededeling dat "bejaardencentrum de Nijhof dichtgaat of dat het voorhuis plat gaat en dat wij daaraan iets moeten doen! "
Vele suggesties over te voeren acties kwamen bij ons binnen, variërend van zeer bruikbaar tot volstrekt niet te tolereren.
Alvorens ons te buigen over een kwestie als deze leek het ons nuttig eerst eens bij de bron te gaan informeren en wij vroegen directie en bestuur van de Nijhof om middels ons blad een verklaring af te geven met het doel u zo volledig mogelijk te informeren. Wat u er ook van vindt wij zijn er in ieder geval van overtuigd dat directie en bestuur de grootst mogelijke moeite hebben gedaan een zo gunstig mogelijke regeling in de wacht te slepen hetgeen zeer zeker niet gemakkelijk is geweest. Ook uit andere bronnen dan de plaatselijke hebben wij dat vernomen.
Onderstaand volgt de verklaring zoals die ons ter hand werd gesteld door bestuur en directie van de Nijhof.

Omdat de renovatie van Nijhof, wat tevens inhoudt dat de "oudbouw" zal worden afgebroken, in het dorp nogal in de belangstelling staat, leek het bestuur en directie wel zinvol om, mede op verzoek van het bestuur van Dorpsbelang, aan de inwoners van Holwerd enige uitleg van de gang van zaken te geven middels onze dorpskroniek.
De laatste jaren is er, vooral door de rijksoverheid veel gewijzigd in het bejaardenbe-

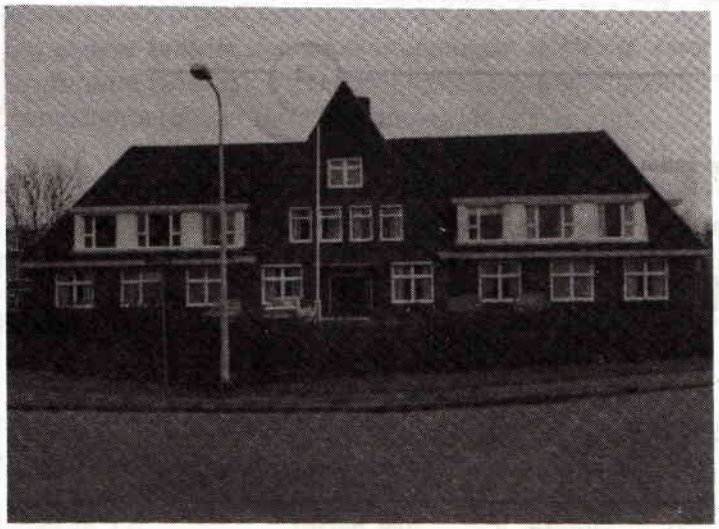

leid in Nederland. De kosten werden te hoog en er diende bezuinigd te worden. Dat is ongetwijfeld bekend uit de diverse media.
Er moet gekort worden op het aantal verzorgingsplaatsen; vooral in die provincies die boven de landelijke norm liggen van 7% van het aantal bejaarden (65+). Friesland is een provincie die ver boven de landelijke norm ligt en zal dienovereenkomstig moeten inleveren. Dit betekent dan ook dat in onze provincie ruim 1000 verzorgingsplaatsen zullen verdwijnen voor 1 januari 1994.
Nu is de verdeling van de verzorgingsplaatsen over de provincie ook erg ongelijk. Onze regio is wat dit betreft duidelijk overbedeeld en zal dus ook zwaarder worden getroffen door deze maatregel.
Voor Dongeradeel betekent dit dat er 78 plaatsen zullen vervallen. Jammer, maar de realiteit is niet anders.
De provincie die met de uitvoering hiervan is belast heeft reeds in 1979 in het toenmalige concept-rapport gepleit voor afstoten van de kwalitatief mindere verzorgingsplaatsen en de kleine verzorgingstehuizen (minder dan 45 bewoners).
Nijhof wordt in dat rapport ingedeeld bij de te sluiten tehuizen. Ook in het definitieve rapport wordt Nijhof nog genoemd als een huis dat te klein is om doelmatig te kunnen worden geëxploiteerd.
Bestuur en directie hebben zich hier tegen verzet en de nodige moeite gedaan om Nijhof zo mogelijk, in ieder geval als lokatie, te laten voortbestaan. Om dit te realiseren is er eind 1985 door hen reeds een plan opgesteld hoe de afbouw van onze huizen gestalte zou moeten krijgen. Dit plan hield o.m. in:

1e. Nijhof wordt een lokatie van Spiker,
2e. Beide huizen zullen als 1 onderneming geëxploiteerd worden,
3e. Dit betekent dat een deel van Nijhof moet worden afgestoten; mogelijk kan dit dan een funktie krijgen als aanleunwoningen.

Dit plan werd met de gemeentelijke en provinciale overheid besproken en door hen gunstig ontvangen. In deze gesprekken werd echter duidelijk dat de exploitatie van de "oudbouw" als aanleunwoningen niet door de stichting zelf ter hand mocht worden genomen.
Ook bleek er geen instantie te vinden die bereid of in staat was dit wel te doen, mede

gezien de woningsituatie ter plaatse (leegstand).
Een andere funktie dan aanleunwoningen is niet te verenigen met het gedeelte dat een funktie behoudt als verzorgingstehuis, nog afgezien van de grote onderhouds- en energiebehoefte van deze oudbouw.
In april 1987 kwam de toestemming om in Nijhof 26 verzorgingsplaatsen te behouden, onder voorwaarde, dat deelaanpassingen zullen worden uitgevoerd en dat het oude gedeelte zal worden afgebroken.
Hoewel dit gedeelte veel dorpsgenoten persoonlijk aanspreekt ("it earmhûs") en niet ontkend kan worden dat het zonder meer een fraai karakteristiek gebouw is, heeft het geen historische waarde en valt het niet onder de dorpskern.
Ook onze reaktie was: Jammer, dat de oudbouw moet verdwijnen. Maar ondanks teleurstelling, er is toch waardering voor het Prov. Bestuur dat het mogelijk maakt dat Nijhof, zij het afgeslankt, kan blijven en er is bij ons toch een zekere tevredenheid dat dit bereikt kon worden, tegen vele(r) verwachtingen in.
In de toekomst blijft het mogelijk voor inwoners van Holwerd, als dat noodzakelijk blijkt te zijn, van de diensten van Nijhof gebruik te maken. Na de afbraak van de oudbouw, wordt op het vrijgekomen terrein tuin aangelegd. De bewoners krijgen dan een vrij uitzicht op de Stationsweg en rondweg.
Het nieuwe gevelaanzicht is in overleg met de schoonheidscommissie naar ieders tevredenheid ingevuld.

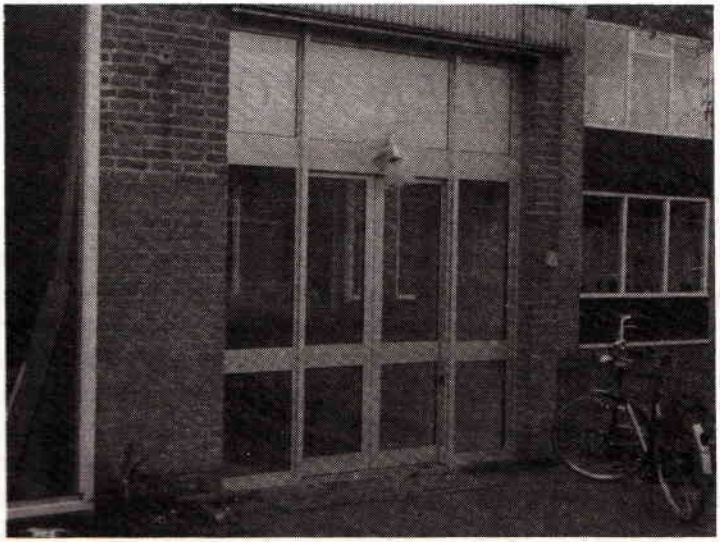

Hoewel het na afbraak van de oudbouw eerst even "wennen" is, zijn wij er van overtuigd dat Nijhof niet alleen een mooie stand behoudt, maar zelfs een betere krijgt. Wij vertrouwen er op dat het voor de bewoners van nu en voor hen die in de toekomst in Nijhof hun woning zullen hebben plezierig wonen zal zijn en blijven.

F.J.I.

Op de foto ziet u de nieuwe achteringang met automatisch opengaande deuren.

**

ATTENTIE !

Aan beide zijden van Pollewei geldt een parkeerverbod, hetgeen nauwelijks nageleefd wordt. Nu de parkeerhavens gereed zijn aan de Ternaarderweg hebben wij de politie verzocht hier beter op toe te zien daar het hier regelmatig een verkeerspuinhoop is.

Ook het parkeren op het trottoir mag dus niet. Opletten dus: de politie treedt verbaliserend op en dat is verspilling van geld.

Eindelijk is een al heel lang slepende zaak de wereld uit, althans uit het dorp; de parkeerruimte achter het groene kruisgebouw met bijbehorende weg naar de Kamp is verkocht aan de familie Venema t.b.v. hun bedrijfsvoering. Hiermede is dan tevens een einde gekomen aan de gevaarlijke situatie ter plaatse t.a.v. de aldaar liggende sloot en het verdrinkingsgevaar voor kleine kinderen. Het geheel is nu afgesloten met een deugdelijk hekwerk zodat de kleintjes er niet meer in de buurt kunnen komen. Eindelijk maar toch!

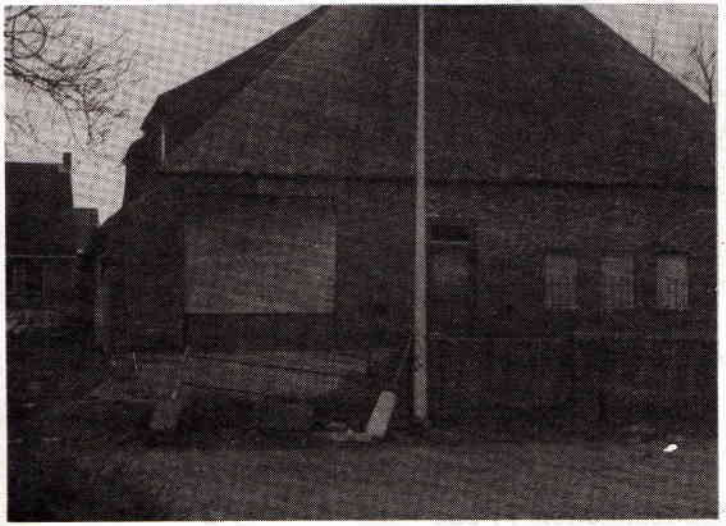

Als het zo nog even doorgaat valt er niets meer te verkopen.

Wij zijn de gulle gevers dank verschuldigd die voetbaldoelen hebben geplaatst op het trapveldje bij de sporthal. - Leuk zoiets!

**

Niets gaat er dit jaar zo snel dan wijzigingen bij de middenstand.
Deze keer was het de familie Vellema die hun slagerij verkochten en wel per 1 nov. j.l. om vervolgens af te reizen naar Drenthe. Uiteraard wensen wij hun het allerbeste toe. De slagerij werd aangekocht door Sierd en Sjoerdje de Boer, reden om hun eens op te zoeken in hun nieuwe onderkomen.
Slager De Boer vertelt ons dat zij beiden afkomstig zijn uit Koudum en dat hij uit een slagersfamilie stamt.
Nadat vader de slagerij had overgedaan aan de oudste zoon volgde Sierd al snel dit voorbeeld. Na hier een vijftal jaren te hebben gewerkt begon hij uit te kijken naar een eigen vleselijk stekje en middels een advertentie in het slagersvakblad kwam hij in Holwerd terecht alwaar deze zaak werd overgenomen.
"Naar mijn mening moeten in een dorp als Holwerd makkelijk twee slagerijen naast elkaar kunnen bestaan, temeer daar een dergelijke situatie ook in Koudum voorkomt en daar beide zaken redelijk groot, bij nagenoeg hetzelfde aantal inwoners", aldus Sierd. "Het ligt in de bedoeling vlees te leveren van zeer goede kwaliteit tegen een

redelijke prijs, reden waar om ik dan ook heb besloten geen lid meer te worden van de organisatie van keurslagers. Dit vrij dure lidmaatschap moet ik alleen maar doorberekenen en mijn vleeskwaliteit wordt er toch niet beter door" gaat Sierd enthousiast verder.
Gevraagd naar een mogelijke samenwerking met broer in Koudum antwoord Sierd: "Ik ben ambachtelijk slager maar de huisslachting wordt gedaan door mijn broer in zijn slagerij die het vlees in een koelwagen bij mij brengt en van mij worden dan weer de worsten mee teruggenomen die ik hier maak. Zo houdt een ieder z'n specialiteit en het werkt ook weer voordeliger".
"Inmiddels ben ik lid geworden van de H.M.V. en hoop ik op een goede samenwerking met de andere middenstanders teneinde ook een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van het dorp Holwerd".
Mocht u verder uw nieuwsgierigheid willen bevredigen dan moet u er zelf maar naar toe gaan. Wij wensen de familie De Boer (met niet te vergeten zoon Harmen van anderhalf jaar) veel succes en woonplezier in Holwerd.

**

GEMEENTELIJK OVERLEG dd 13-10-87

De punten zoals zijn afgedrukt in het vorige nummer:

1. fiets/looppad op de oude spoorbaan, en wel de slechte staat van onderhoud met een te hoog in het wegdek liggende brug.

gem.: Dit is inmiddels verholpen.

2. Onderhoud tonnebrêge.

gem.: Het meest noodzakelijke zal worden gedaan maar ook niet meer dan dat. Een nieuwe brug ligt in het verschiet.

3. Onderhoud slecht wegdek Mounereed.

gem.: Wij delen deze mening niet en voorlopig zal hier dus niets aan worden gedaan.

4. Aanleg aantal insteekhavens aan het einde van de Theebus i.v.m. parkeer-problemen.

gem.: Per huis is voldoende parkeerruimte bovendien heeft een ieder parkeerruimte op het eigen erf.
Geen verandering noodzakelijk.

5. Plannen t.a.v. premie koopwoningen op het bouwterrein aan de Fonteinstraat.
gem.: Wij zijn geen partner in deze zaak. Elk particulier initiatief is welkom in dezen.
D.B.: Wij zijn inmiddels bezig plannen hieromtrent te coördineren zodat er straks volledig uitgewerkte plannen kunnen worden gepresenteerd aan diegenen die belangstelling hebben voor een huis op deze locatie.
6. Toename kleine criminaliteit m.n. in het weekeinde.
gem.: We zitten nu eenmaal met een structureel tekort aan politiemensen (bij ziekte en M.E.-verplichting is er geen vervanging) maar ik zal (burg. Sijbesma, hoofd van de politie) binnenkort een gesprek hierover hebben met de verantwoordelijke man bij de politie. Wij vinden overigens dat de politie-mensen uit Holwerd zich voor meer dan 100% inzetten en hetgeen onze waardering heeft.
Het bestuur van dorpsbelang meent dit te moeten beamen.
7. Groenstrook voor de huizen Fonteinstraat 60 a-f en wel een tegelpad dat deze groenstrook doormidden deelt zodat de mensen niet zover behoeven om te lopen.
gem.: Vinden we niet erg nodig maar als u er op staat zullen we dit realiseren in het komende voorjaar.

Wij ervaren elke keer weer dat dergelijk overleg met B en W - mits positief onderbouwd - zeer constructief werkt. Het blijft natuurlijk een geven en nemen maar dat geldt voor beide partijen. We hebben er begrip voor dat niet kan worden voldaan aan alle eisen van alle 26 dorpen uit deze gemeente, maar proberen kun je natuurlijk altijd. We verzoeken u dus uw wensen t.a.v. het dorp aan de bestuursleden kenbaar te maken zodat wij ze kunnen doorspelen wanneer dit het welzijn van ons dorp verbeterd. Tevens onze dank voor eerdere suggesties die u heeft gedaan.

**

SPEELTUIN

Zoals sommigen van u ongetwijfeld zal zijn opgevallen heeft het onderhoud van de speeltuin wel iets te wensen overgelaten. Ook bestuursleden hebben vaak geen tijd en het is de vraag of het wel hun taak is. We willen er best eens een zaterdag aan spenderen maar dan moet het ook ophouden. Een gebrek aan technisch onderlegde vrijwilligers vormt het probleem. Professionele hulp is schrikbarend duur en voor onze vereniging zeker. Het onderhoud van grasveld en haag hebben we wel moeten laten doen daar met name de haag zorgde voor onveilige verkeerssituaties. Met dit onderhoud was de pot "speeltuin" eerst weer leeg.
Gezien deze problemen willen we dan ook de volgende oproep doen:

GEVRAAGD: vrijwilliger(s) die het onderhoud van de speeltuin op zich willen nemen gedurende het "speelseizoen". (hier zal een zekere vergoeding tegenover kunnen staan, dit in overleg)
Reacties: liefst schriftelijk aan D.Bergema, Pollewei 1, onder vermelding van gevraagde vergoeding.

De parallelweg **Dokkum - Holwerd** is in slechte staat. Deze druk bereden fietsroute is in beheer en onderhoud bij de provincie Friesland. Informatie leert ons dat deze parallelweg maart-april 1988 zal worden opgeknapt.

In het vorige nummer van deze periodiek werd melding gemaakt van de opening van de vernieuwde Spar-winkel van de familie Schaap.
Het is gebleken dat een paar mensen zich hebben gestoord aan het gedeelte vanaf de tweede alinea als zou dit negatief bedoeld zijn door ons.
Wij betreuren dit misverstand en stellen er prijs op te vermelden dat, alhoewel dit stukje gekscherend was bedoeld en zelfs ironisch, het zeker niet negatief is bedoeld. Het lijkt ons dat dit uit de tekst valt op te maken.

Nogmaals willen we u er op wijzen dat er regelmatig ontspanningsavonden worden gegeven in de Nijhof. Een zeer gevarieerd programma staat op de kalender voor vnl de koudere maanden. Zeker nu het aantal bewoners van de Nijhof noodzakelijkerwijs moet worden teruggebracht zou het leuk zijn wanneer meer mensen deze avonden bezochten, niet alleen voor de resterende bewoners maar ook voor mensen uit het dorp en niet te vergeten de "artiesten" waarvoor het ook leuker is om voor een veelkoppig publiek te spelen.
Het programma voor de komende tijd luidt:

12 jan. : Dia-avond over vleermuizen om 19.30 uur.
27 jan. : Zangkoor "Loof den Heer" Holwerd om 19.30 uur.
10 febr.: Mevr. Kloosterman met kleren uit grootmoederstijd om 14.30 uur.

De fam. Dijkstra van het gelijknamige taxi-bedrijf heeft aangeboden mensen die moeilijk naar de Nijhof kunnen komen gratis te vervoeren. Ook anderen zijn gaarne bereid dit te doen.
We bekijken nog de mogelijkheid om mensen die voor deze avonden in aanmerking komen persoonlijk hierop te attenderen.

**

ASYLSYKERS YN DONGERADIEL

Fan ferskate kanten ha wy de lêste tiid heare kinnen dat der ek yn Dongeradiel asylsykers komme te wenjen.
It is de bedoeling dat begjin 1988 de earste minsken hjir hinne komme. Elk kwartaal yn dat jier sille der 8 asylsykers by komme. Dat sille der dan 25 wurde. Dat jild ek foar it jier dernei. Der sille in oantal yn Dokkum opnommen wurde, mar ek de greatere doarpen binne der foar útsocht, Dizze flechtelingen, want dat binne se, ha al hiel wat efter de rêch as hja hjir eindelik te lâne komme. Se komme út lannen as Iran, Irak, Sri Lanka, Afganistan, Libië, Gana, Chili, Turkije.
Se binne ferfolge om har ras, politieke miening, religie ens. se binne mei de dea bedrige, inkelden ha yn de finzenis (gevangenis) sitten en binne martele. Hja ha har libben weage om te flechtsjen ûnder swiere omstannichheden soms mei frachtauto's

'DE SNEUPWINKEL BIJ DIK'

Daar vind je werkelijk van alles:

Goede gebruiksvoorwerpen, leuke dingetjes maar ook betaalbaar antiek en curiosa uit grootmoeders tijd.

Voorstraat 31 - Holwerd - telefoon 05197-1708

In- en verkoop van inboedels, restauratie van meubels e.d.

mar ek mei in fleanmasine.
Minsken dy't fia in oar lân Nederlân ynkomme wurde dalik werom stjûrd. dy't hjir rjochtstreeks hinne kommen binne, wurde yn Skiphol yn in opfangsintrum opheind wer't hja net útkomme kinne. Hja meie der net langer as 9 wike bliuwe.
Ungefear 75% fan alle asylsykers dy't de lêste jierren ús lân ynkommen binne, binne werom stjûrd. Fan de oerbleane 25% kriget úteindlik mar 3 à 5% tastimming om hjir te bliuwen. Yn ôfwachting fan har asylfersyk wurde se trochstjoerd nei de greate opfansintra sa as dy flak by Slagharen en dernei geane hja nei de gemeente dy't wol asylsikers opnimme wol.
It kin wol 1 à 4 jier duorje foar 't hja de status polityk flechteling krije en hjir bliuwe meie.
De ferwachting is dat de helte fan de asylsikers, ek yn Dongeradiel wer ús lân útsetten wurde. Sa lang hja net de status polityk flechteling krige hawwe, meie hja net studearje en net wurk sykje. Men komt mei 4 minsken yn ien wente te sitten.
Der is yn Dongeradiel al in frijwilligersgroep útein setten om dizze minsken op te heinen. In probleem derby is dat je har wol paadwiis meitsje moatte yn ús maatskippei, mar dat hja faaks dochs wer hjir wei moatte. Hja meie hjir dus net te folle wenne. Men kriget f 445,- yn'e moanne en hat fierder gjin wenkosten.
No heare je wolris minsken sizzen, dy asylsikers krije samar jild en in wente, wylst der besúnige wurdt op útkearingen ens. Boppesteande hat wol dúdlik makke dat dat net samar giet. Trouwens der is yn ús lân jild genôch, is myn miening. Hoefolle wurdt der net útjûn foar de bewapening; hoefolle wurdt der net fraudearre troch greate bedriuwen krekt as it ABP en hoefolle winsten wurde der net makke troch Philips, Shell

ens.? Né, litte wy wat dit oangiet net sjen nei de minsken dy't yn need flechtsje en yn in ellindige sitewaasje sitte dy't wy helpe moatte, mar dan wize nei wer't jild sit en hinne giet!
En as wy dan sjogge dat earme lannen as Jordanië en Somalië, om mar in pear te neamen, wer't resp. 23% en 7% fan'e totale befolking flechteling is en dan Nederlân, ien fan'e rykste lannen fan'e wrâld, wer't 0,31% fan'e befolking flechteling is, dan meie wy ús wol skamje. Litte wy as Holwerters dizze minsken wolkom hjitte en har in goede tiid tawinskje yn ús doarp en ús gemeente.

Sara Hofman.

N.B.
Alhoewel het bestuur het wel eens kan zijn met de strekking van bovenstaand verhaal, distanciëren wij ons van alle hierin opgemerkte politieke conclusies.

***

OPEN-WEEK PEUTERSPEELZAAL "Us earste begjin"

Van 11 t/m 14 januari a.s. houden we weer een open week, zodat ouders en kinderen (vanaf 2 jaar) kennis kunnen maken met de peuterspeelzaal. Momenteel is er weer voldoende ruimte om kinderen te plaatsen.
Uw kind kan op deze manier in contact komen met andere kinderen en het is een goede voorbereiding op de basisschool.
U bent van harte welkom van maandag t/m donderdag van 9.00-11.00 uur; Fonteinstraat 38. Voor verdere inlichtingen kunt u bellen met mevr. J.Fennema, tel.05197-1811.

***

HOLWERD IN HET VERLEDEN

Na het lezen van het septembernummer, waarin o.a. werd vermeld dat er weer een paar winkels zijn opgehouden te bestaan, gingen mijn gedachten terug naar vroeger toen Holwerd nog vele tientallen kleine winkeltjes en bedrijfjes telde.
Sociale voorzieningen zoals tegenwoordig waren er toen nog niet en menigeen, met name weduwen, proberen met enige handel in hun onderhoud te voorzien. Alleen al in de oude binnenbuurt, te weten de tegenwoordige Klokstrjitte, Radiostrjitte en Keningstrjitte, vond je deze winkeltjes en bedrijfjes bijna huis aan huis. We willen deze straten eens nagaan en ons verplaatsen in de jaren omstreeks 1920.
In het pand Klokstrjitte no.1 was sedert lang een manufacturenzaak gevestigd. Deze was toen eigendom van G.E.Feringa en is later verplaatst naar de oude herberg "de Zwaan" aan de Foarstrjitte. Op no.3 was de schoenmakerij en winkel van E.Mulber. Daartegenover had T.Boorsma zijn winkel in porselein en huishoudelijke artikelen, later nog lange tijd aangehouden door zijn dochter Jantje. Verderop waar nu W.v.d.Meij woont, was de winkel van G.Bijlstra en zijn vrouw Aaltje. Ze hebben de winkel, naar ik meen in 1922, verplaatst naar een nieuw gebouwd pand aan de Foarstrjitte en overgedragen aan hun zoon Christ. Deze winkel is de voorloper geweest van de tegen-

woordige Spar Supermarkt. Aan de andere kant van de straat, waar nu een schildersbedrijf is, stond de bakkerij van J.U.Postma. Verderop waar G.Veldema woont, had Sjoerd Visser een winkel, waar o.a. klompen werden verkocht. Twee huizen verder was de winkel van gezusters Bilker, Aaltsje en Nynke. Aan de overkant had Jac.Schaap zijn veerijderij en schelpenhandel, en daarnaast G.van der Wal zijn bodedienst op Dokkum. Aan het eind van de Klokstrjitte had S.Boorsma dan nog zijn slagerij, maar voordien was in dit pand ook een winkel gevestigd. In de Radiostrjitte op de hoek met Bosma's plein was de graan- en fouragehandel van J.S.Postma en Zn. gevestigd, het pakhuis staat er nog, maar is vanaf de straat niet te zien. Later heeft dit bedrijf een forse uitbreiding ondergaan en onder de naam "Friese Kip" nog een aantal jaren in een nieuw pand aan de Stationswei bestaan. Twee huizen verder, waar nu de kapsalon is, woonde een kleermaker, een zekere Van der Meulen. Daarnaast woonde Louw van Sinderen (Louw Radio). In de beginjaren van de radio was hij een pionier op dat gebied en heeft zelf menig toestel gebouwd. Ook heeft hij vanuit zijn huis de radiocentrale lange tijd verzorgt. Begrijpelijk hoe de naam van de straat ontstaan is. Daarnaast had wed. Van der Ploeg een winkeltje. Reeds jong haar man verloren, was zij wel genoodzaakt om in het onderhoud van haar gezin te voorzien. Aan de andere kant van de straat waren nog twee winkels, nl. die van Hendrik Olivier (dit zal enige jaren later geweest zijn) en op de hoek met de Keningstrjitte, waar Anna Heeringa woonde (Anna fan Gjerrits Njiske). In dit pand heeft Ane Stielstra nog een fietsenzaak gehad. De zuivelzaak van J.van Hulst bestond toen nog niet. Deze is pas in de dertiger jaren begonnen door W.Olivier en daartoe een nieuw pand gebouwd. Aan de overkant van de Keningstrjitte was de schilderszaak van A.Lijzenga (voorheen P.Bergmans). Verder zal velen nog het bestaan van de coöperatieve Excelsior bekend zijn. We herinneren ons nog dat Arend Douma het beheer over de winkel had en dat een zekere Dijkstra de bakkerij runde. Later heeft Hendrik S.de Bruin de winkel nog vele jaren beheerd.
Minder bekend zal het zijn dat aan het begin van de vanouds bekende Keuningstrjitte een timmerzaak heeft gestaan. We herinneren ons nog dat Van der Wielen hier woonde. Daarna is in dit pand nog een slagerij van Germ van der Heide gevestigd geweest. Hiernaast woonde de koperslager Sleifer, een vreemde naam voor Holwerd en sommigen meenden dan ook dat Sleifer zijn beroep was. Na zijn overlijden heeft C.van der Hoop zich hier gevestigd. Verderop was nog een klein winkeltje van Hinke Lijzenga, ook wel Ritske Hinke genoemd. Daartegenover woonde Pieter Visser en Jits met zoon en dochter Sip en Aaltje. Ze hadden daar een drankwinkeltje en stelden de flesjes cognac voor het raam ten toon. Rest ons nog te vermelden dat vlakbij aan het Kijdykje Jacob Olivier woonde. Behalve oliehandel, verkocht hij melk en melkprodukten. Men kon hem dagelijks langs de huizen zien venten, duwende achter zijn kar.
Zo hebben we dan de oude binnenbuurt van Holwerd eens nagegaan en tellen al meer dan twintig winkeltjes en bedrijfjes. De meesten zijn opgeheven, enkelen zijn elders opnieuw gevestigd. Natuurlijk waren er veel meer,verspreid over het dorp. Misschien daarover later nog eens meer.

M.G.

De VOLKSTUINVER. HOLWERD
heeft nog enkele tuintjes vrij.
Aanmelden bij de secr. K. VAN SLOOTEN - tel.1890.

*****

Er zijn nog enkele **NUTSTUINEN** te huur aan de Elbasterweg.
Gegadigden kunnen zich melden bij I. J. v. d. BOS, Theebus 6.

*****

De VOLLEYBALVER. "DE ROEKEN"
zoekt nog enkele competitie-spelende dames en heren leden, die bereid zijn om op maandagavond te trainen en donderdags competitie te spelen.
Heeft u belangstelling hiervoor, kom dan eens een keer op een trainingsavond in de sporthal. U kunt dan een training meemaken, en denkt u, ja dat lijkt mij ook wel leuk en u heeft en geeft veel inzet, vraag dan eens inlichtingen bij het bestuur.

*****

BADMINTON

Over badminton valt veel te vertellen.
Maar verreweg het beste is deze sport eens te beoefenen. Het is een inspannende ontspanning voor jong en oud, voor een betaalbare prijs in een kameraadschappelijke sfeer. Neem de proef eens op de som en ontdek: Badminton is méér dan een slag in de lucht!
Woensdagsavonds van 21.00 tot 22.00 u. in sporthal "de Ynset".
Kosten f 1,50 per keer of f 6,-- per maand.

JAPKE KAMMA
It Keechje 10, 9151 HC Holwerd.

*****

Binnenkort verschijnt het boek
HERVORMD HOLWERD IN DE LOOP DER EEUWEN

Een gedenkboek van de Hervormde gemeente te Holwerd naar aanleiding van de voltooiing van de restauratie van het 135 jaar oude Scheuer-orgel.

Korte inhoud:
Een achttal schrijvers hebben in dit boek een aantal verschillende aspecten van de Nederlands Hervormde gemeente van Holwerd, haar voorgangers, haar ambtsdragers en haar eigendommen belicht.
Begonnen wordt met een plaatsbepaling van de typisch vrijzinnig Hervormde gemeente met daarnaast jarenlang een evangelisatie in een dorp met nog drie kerkgenootschappen.
Uit notulenboeken en archieven van kerkeraad, diakonie en kerkvoogdij en publikaties over hervormd Holwerd zijn interessante gegevens verwerkt in een groot aantal korte paragrafen, zoals: Holwerd dorp met twee terpen, samenwerking met Doopsge-

zinden en Gereformeerden, voorgangers, scholen en schoolmeesters, kerkgebouw, avondmaalszilver, kerkinterieur, orgelbouw en restauratie.
Een gedeelte van dit boek gaat over de kerkelanden in Holwerd, zowel over patroonsgoederen en pastoriegoederen van vroeger als over de latere kerkvoogdij- en diakonielanden.
Ook wordt aandacht besteed aan de funktie van de kerk in het dorp en in de streek zoals mag blijken uit de gedeelten welke handelen over de 'dobbe', de kerke(regenwater)bakken en het tolhek bij de kerk aan het begin van de Granddyk, de weg naar het Amelander-veer.
In het boek zijn een groot aantal foto's, kaarten en illustraties opgenomen om de tekst te verduidelijken of aan te vullen. Achter in het boek zijn een aantal bijlagen opgenomen zoals een moeilijke woordenlijst, een register van voorgangers en ambtsdragers en een literatuurlijst alsmede een index op achternamen welke in het boek genoemd zijn.

Formaat	: 22 x 15.5 cm
Tekstpagina's	: ongeveer 200
Illustratiepagina's	: ongeveer 15
Binnenwerk	: MC-papier 90 grams/m2
Omslag	: Tweezijdig grove linnenpersing 300 grams/m2
Schrijvers	: D. Geertsma, M. Geertsma, G. Herrema, W. van der Meij, H. P. Plekkringa, P. Soepboer en H. S. J. Zandt. W. T. Keune (streek-archievaris, adviseur)
Eindredaktie	: G. Herrema en W. T. Keune
Uitgever	: Werkgroep Historie, onder verantwoordelijkheid van de kerkvoogdij van de Nederlands Hervormde gemeente te Holwerd
Verschijningsdatum	: 29 december 1987
Verkoopprijs	: f 22,50 bij voor-intekening en na verschijning f 25,-- per exemplaar (incl. BTW)

Voor-intekening is nu reeds mogelijk door f 22,50 over te maken op girorekening 860086, t.n.v. Kerkvoogdij Holwerd onder vermelding "Boek Hervormd Holwerd". Mocht u het boek per post toegestuurd willen krijgen dan dient u tevens f 5,-- aan administratie- en verzendkosten over te maken.

*****

Geen glas in de VUILNISZAK!!

MAAR IN DE GLASBAK!!

UITNODIGING
aan alle Holwerders en andere belangstellenden tot het bijwonen van de uitreiking van de eerste exemplaren van het boek

'Hervormd Holwerd in de loop der eeuwen'

op dinsdag 29 december a.s. in de Nederlands Hervormde kerk te Holwerd.
Aanvang: 15.00 uur.

Programma:
1. Het uitreiken van de eerste exemplaren aan de kerkeraad van de Hervormde gemeente en aan de vereniging van Dorpsbelang te Holwerd.
2. Een lezing over de bouwgeschiedenis van de kerkgebouwen in het algemeen toegespitst op de situatie te Holwerd.
3. Film over Holwerd in de begin jaren vijftig.

MOMENTEN UIT DE GESCHIEDENIS VAN HOLWERD (5)

10) Noch twee pondemaeten, mit noch een luttike pondemaete, daer warft tot mijn Beneficie int eene jaer, het andere jaer tot dat ander personaetschep.
Hier geen omschrijving waar de percelen zich bevinden, wel vinden we dat de pastoor in elk geval het ene jaar het "luttike pondemaet" gebruikt en de andere pastoor het andere jaar.
We vinden bij de opgaaf van de witte pastorie een luttike pondemaet op de Brantgumer-miden, het welcke werfft het ene jaar tot een personaetschep te Holwert, en de ander jaer op het andere personaetschep te Holwert.
Het is duidelijk dat we dit perceel op de Brantgumermieden moeten zoeken, het werd afwisselend gebruikt, dit afwisselend gebruik kwam vroeger meer voor (Cuipers). Het kan als overgang beschouwd worden van gemeenschappelijk gebruik en eigendom naar privaat bezit.
11) Item roeden joltland, mijt 20 roeden dijck, ende is getaxeerd op II pondematen; summe nae den aenbringh van den Sassens, III guldens renten ende IX stuuvers renten.
Zeer waarschijnlijk is dit buitendijks land, in 1511 was er sprake van 10 pm. buitendijks land, ook in het register van geestelijke opcomsten van 1580 vinden we voor de Zwarte pastorie weer 10 pm. buitendijks land, evenals in 1543 vinden we in 1580 de aanbreng to schatting op 23 floreen en 9 st. end belast met tien roede dycks. De genoemde belasting geld voor de gehele Zwarte pastorie en was even als de particuliere eigenaren in 1511 o,5 floreen per pondemaat.
We zien ook reeds in deze tijd de belasting toenemen, werd in 1511 voor eerder genoemde pastorie de 23 floreen en 9 st. betaald in 1580 vernemen we dat de schatting berekend bij de dorpsrechter Derck Epes met de nabess. gemeentslieden tot den dach van

huden van den 1 Aprilis aff end is op de floreen befonden 65 st. 5 penningen. Wanneer we weten dat de floreen in 1511 uit 28 stuivers bestond, dan blijkt de belasting in 1580 meer dan verdubbeld te zijn.

12) Uuijt die Doministadie daer ick Her Ritske voorsz.boere:
Uuijt Bolte state jaerlijcx 9 stuvers.
Uuijt Sinade guedt viertiende halve stuvers.
Uuijt Jeppa guedt te Medwert 14 de halve stuvers.
Uuijt Hesma guedt te Medwert 17,5 stuvers.
Uuijt Tijgera guedt te Medwert 9 stuvers.
Uuijt Jonge Jelle orferden guedt 8 stuvers.
Noch een stede, hetende Jouwema stede, pro perpetua memoria.
Uuijt Zigera guedt 6 stuvers.
Uuijt Hernsma guedt 6 stuvers.
Deze voorgementioneerde landen te weten vennelant ende maedlant gelt een ijder pondemaete jerlijcx te huijr een golden gulden ende het saedtlandt behoirende tot die pastorie, wordt nijt verhuert, wordt gegeven tot halffzaijenge, aangegeven den 2 den Decembris, Anno 1543.
Het blijkt dat het venne en het made(miede)land verhuurt wordt voor een goudgulden per jaar, maar dat het zaad(bouw)land behorende tot de pastorie niet verhuurt werd. Dit is geen toeval, volgens oud Fries recht waren de rechten die bij een schotschietend huis of ploeggang hoorden verbonden aan het bezit van het huis en bouwland.
Tot dit recht behoorde o.a. het gebruik van gemeene gronden, de pastoor boerde meestal zelf en maakte op deze manier ook gebruik van zijn rechten. (Cuipers blz. 162-163).
Nu nog iets over het buitendijkse land van de zwarte pastorie.
Het onder punt 11 genoemde buitendijks land is via een kleine omweg te lokaliseren. We weten dat de zwarte pastorie in 1543 bediend werd door Ritske Amkema, bij de prebende vinden we ondermeer 40 pm grasland, gelegen buitendijks, Ritske Amkema naast gelandet aan de Oosterzijde.
We weten nu dat de zwarte pastorie ten oosten van de prebende lag.
Ook de witte pastorie had zoals we nog zullen zien uitgebreide buitendijkse bezittingen. We vinden bij de beschrijving van deze landen het volgende gegeven:
In den eersten vijfftich pondematen gelegen te Holwerdt buijtendijcks, die prebende te Holwerdt naestgelandet opper oesterzijde.
Zoals we bij de prebende zullen zien valt die nauwkeurig te lokaliseren, deze landerijen vinden we af het dorp (de keegen) langs de grandijk naar zee. Waarschijnlijk is de armdijk (grandijk) bij de inpoldering van 1580-1584 over prebende land gelegd. Dat de dijk over kerkland is aangelegd is zeker, pas in 1915 werd de grandijk overgedragen aan de gemeente Westdongeradeel (gedeeltelijk 963 meter).
We weten dus dat de bezittingen van de zwarte pastorie oorspronkelijk ten oosten

van de grandijk lagen (de buitendijkse), de prebende lag ten westen van de grandijk en de buitendijkse bezittingen van de witte pastorie lagen ten westen van de prebende.

DE WITTE PASTORIE.

Uit al eerder vermelde oorkonde van 13 november 1374 weten we dat het recht van pastoorbenoeming te Holwerd in de gewone jaren gebeurde door de proost van het kapittel van de Utrechtse Oudmunster, in de schrikkeljaren kwam dat recht toe aan de abt van de Praemonsteratenser abdij van Sint Bonifatius te Dokkum, deze monniken droegen een wit orde kleed, volgens Reitsma (register van geestelijke opcomsten) was de zwarte pastoor de hoofd-pastoor.

Het is echter niet zeker of dit in de 16e eeuw nog zo was, wel had de zwarte pastoor in Holwerd de oudste rechten. Het verschil in wit en zwart vinden we ook terug in de klooster-bezittingen te Holwerd.

Het klooster Klaarkamp, de Cistercienzer Abdij onder Rinsumageest, bezat ten westen van het dorp uitgebreide bezittingen, totaal ca. 300 pondemaat. Dit klooster is ca. 1165 gesticht, waarschijnlijk bezat het ca. 300 jaar eerder gestichtte Benedictijner klooster op Ameland en later naar Ferwerd verplaatste Foswert hier eerder grote bezittingen (D.P.Blok 1974).

(wordt vervolgd) P.Soepboer.

*****

WEEKENDDIENSTEN HUISARTSEN t/m 1 jan. '88

19 dec. : Dr Maltha
25,26 dec./kerst: Dr Luyendijk
Oud en Nieuw : Dr Maltha

*****

HUISARTS:

dokter Maltha, spreekuur volgens afspraak, tel. 1301, Stationsweg 25

*****

GROENE KRUIS - WIJKVERPLEGING:

spreekuur: dagelijks tussen 13.00-14.00 uur, tel. wijkgebouw 1295;
uitleen verpleegartikelen: dagelijks tussen 17.00 en 17.30 uur.

*****

FYSIOTHERAPIE:

J. R. Moorman, praktijkadres: Bloemsteeg 6 (ingang âld Pollewei), tel.2478/1876.

*****

HUISARTSENLABORATORIUM:

plaats: Groene Kruisgebouw
tijd : maandag 9.45-10.00 uur en woensdag 8.30-8.45 uur.

*****